№ 63 Cena pojedyńczego numeru 20 גרושן פרייז Łodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

21-טער יאָהרגאַנג | 13 marca 1928 r. | דינסטאָג, כ"א אדר תרפ"ח | רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּעטרעקאָווער שטראַסע 18. טעלעפאָנ: אין לאָדזש: 64, אין קאַטאָוויצע: 78

פּויליש-דייטש-סאָוויעטישע קאָנפערענץ אין מאָסקווא

דער עמיר פון עבר-הירדן בעט הילף ביי דער ארץ-ישראל-רעגירונג.

פּויליש-דייטש-סאָוויעטישע באַהו-קאָנפערענץ אין מאָסקווא.

מאָסקווא. (א.ט.) הייסט דינסטאָג וועט געפינען אין מאָסקווא א נייע פּוילישע דייטשע סאָוויעטישע באַהו-קאָנפערענץ. פערזאָנען, וועלכע האָבן די אויפגאַבע אויף צווישען זיך דרינ דערמאָנטע פראַגעס צו לייזן.

קאָנפערענץ צווישען מיר. זאַלעסקי און עמיר עזמאַן.

בערלין, 12. מערץ. (פּפּ. צום „ל. ב.") פון גענוי מיטלערווייל סעו, אז דאָרט אין פאָרגעקומען א קאָנפערענץ צווישען עמיר עזמאַן און מיר. זאַלעסקי. זעגען די פּוילישע דייטשע האַנדעלס-מערהאַנדלונגען. שמ"ע עזמאַן האָט ערקלערט, אז ווען ער וועט צוריקקומען קיין בערלין וועט ער אָפּהאַלטען א קאָנפערענץ מיט פּרעזידענט פון דייטשלאַנד פון דער דייטשער דעלעגאַציע צו די האַנדלונגען ד"ר הערסעס.

די דייטשע פּרעסע שרייבט, אז דייטשלאַנד און מיר. זאַלעסקי זעגען אויפגעקומען אין מיטלמעער שטעלונג צו די אַנגלאָ-האַנדלונגען. מיר. זאַלעסקי האָט אויפגעגעבן אַ מעמאָראַנדום, אין וועלכן ער האָט אויסגעדרוקט אַ פּרעטענזיע אויף אַ נייע אָנטייל אין דער אַנגלאָ-פּויליש-דייטשער האַנדעלס-מערהאַנדלונגען. עס זיין די שלאַכטן פון פּויליש.

איבן סאָוויעט בעקומט ענטשעדיגונג פון ענגלאַנד

א גאַנץ היפּשע מנה יפה.

לאָנדאָן, 12. מערץ. (פּפּ. צום „ל. ב.") אין די ענגלישע פּאָליטישע קרייזן האָט זיך פאַרשפּרייט אַ קלאַנג, אַז די ענגלישע רעגירונג האָט זיך פאַרפּליכטעט צו בעשטימען פאַרן לעגנ פון וועגן אויפגעקומען אַ גאַנץ היפּשע מנה יפה פון 100 מיליאָן פונט אין צו גרובען אַנ'אַראַבישע רעגירונג אויפמערקזאַמקייט פון ענגלאַנד.

דער עמיר פון עבר-הירדן בעט הילף ביי דער א"י-דיגער בעגירונג געגען די אַראַבישע מורדים.

לאָנדאָן, 12. מערץ. (אַטע) פון סטרייקן מעלדעט מען, אַז 18 מיליאָן וואַהאַבימען האָבן זיך געשטעלט אויפמערקזאַמקייט פון איבן סאָוויעט. דער עמיר אַבדאַלאַ פון עבר הירדן האָט געבעטן אַז מען זאָל אים אויפגעבן אַ הילף בעמען הילף בעם הויפּט קאָמאַנדיר פון די ענגלישע מילטערישע כחות און פאַלעסטינאַ. נישט קוקענדיג אַבער אויף אַלע מעאַנערהונגענדיג ידיעות, מעלדעט דער „טיימס" פון בערה, אַז איבן סאָוד האָט אַ ענלעכע בקשה אויפגעגעבן אויפ דער עמיר אַבדאַלאַ.

א"י-רעגירונג לייקענט אַז די מלחמה-אַלאַרמען איז עבר-הירדן און איראַק.

ירושלים, 12. מערץ. (יטא) די א"י רעגירונג האָט אויפגעגעבן דעם פאַרשטעהער פון יטא, אַז זי האָט גוט בעראַכטן קיין שום אַפיציעלע בעשטעטיגונג פון די ענגלישע פּראָפּעגאַנדע-ראַדיאָ לענדער.

מיר. זאַלעסקי קומט היינט גוריק קיין וואַרשאַ

ווען, 12. מערץ. (פּפּ. צום „ל. ב.") מיר. זאַלעסקי און היינט פאַרגאַנגען אָנגעקומען קיין ווען. ער האָט געמאַכט אַ בעזוך אין דער פּוילישער אַמבאַסאַדע. 9 אויגוסט אין ער אַרויסגעפאָרען קיין וואַרשאַ, וואו ער וועט אָנקומען מאָרגען דינסטאָג אין דער פרי.

קיין שום אַנגריף אויף עבר-הירדן

לאָנדאָן 12. מערץ. (יטא) מיטגיס מער לעוואַרטן אין אָנגעפרעגט געווען אין פאַרלאַמענט וועגן דער וואַהאַבימען געפאַהר אין עבר הירדן. דער מיניסטער האָט געענטפערט, אַז בין'ן 19. פעברואַר אין קיין שום אַנגריף אויף עבר הירדן אַדער אַנדערע שטעט פון די מאַנדאַטן לענדער, נישט פאַרגעקומען עס איז דעם מיניסטער אויך נישט בקאַנט די צאָהל שבטים, וואָס אַנגריפן אַיבן סאָוד'ן.

א"י-רעגירונג לייקענט אַז די מלחמה-אַלאַרמען איז עבר-הירדן און איראַק.

ירושלים, 12. מערץ. (יטא) די א"י רעגירונג האָט אויפגעגעבן דעם פאַרשטעהער פון יטא, אַז זי האָט גוט בעראַכטן קיין שום אַפיציעלע בעשטעטיגונג פון די ענגלישע פּראָפּעגאַנדע-ראַדיאָ לענדער.

מיר. זאַלעסקי קומט היינט גוריק קיין וואַרשאַ

ווען, 12. מערץ. (פּפּ. צום „ל. ב.") מיר. זאַלעסקי און היינט פאַרגאַנגען אין ווען. ער האָט געמאַכט אַ בעזוך אין דער פּוילישער אַמבאַסאַדע. 9 אויגוסט אין ער אַרויסגעפאָרען קיין וואַרשאַ, וואו ער וועט אָנקומען מאָרגען דינסטאָג אין דער פרי.

אויף יום-טוב, שבת און וואָך

קויפט נאָר ווייַן און קאָניאַק

„כרמל"

כשר לפסח.

TRADE MARK

כרמל-ווייַן איז געמאַכט, ריין, נאַטורעל און בעסער פון די מערסטע אויסלענדישע ווייַנען.

כרמל-ווייַן איז „תוצרת הארץ" און יעדער וואָס טרינקט איהם שטיצט דעם אויפבוי פון ארץ ישראל.

כרמל-ווייַן איז געזונט און קרעפטיג און הערט צוגעשריבען די חולים אַלס גוטער הייל-מיטעל.

כרמל-ווייַן האָט די שוץ-מאַרקע: 2 מרגלים פרעגען דעם „אשכול". אַלע „כרמל"-ווייַנען אָהן דער מאַרקע זענען פאַלש און שטאַמען נישט פון ארץ ישראל.

צו אונזערע ג'לעזער!!!

אַזוי ווי צוליב דער גרויסער וואַלאָריזאַציע פון צאָל וועגן דען זיך כסדר צו אַזאַ זעהר פיל מענשען וועגן אויפקלערונגען, האָבן מיר, כדי ענטגעגענצוקומען אונזערע לעזער אין דער היגזיכט, אָנגעזשירט דעם

ספּעציאַליסט איז צאָל-ענינים

ה' ח. ז. ריינהאַרץ

וועלכער וועט ערמעגלעכן אומזיסט עצות אין לאָקאַל פון „לאָדזער טאָגעבלאַט" פעטריקאָווער 16 צווישן אַל חעכענעליך יעדען זונטאָג פון 1-12 מיטאָג און דיענסטאָג פון 9-8 אָוונט. געגען פאַרחזיזן אַ קופּאָן פון אונזער צייטונג.

די אַדמיניסטראַציע.

דער לויה פון אַסטראָווצער רבי זצ"ל

העכער 10 טויזענד חסידים זענען געקומען צו דער לויה.— צענדליגער האָבן גע'חלש'ט פון ענג-שאַפט.—דער האַרצרייסענדער הספד פון גאַשעלסקער רב, דער ממלא מקומו —שטאָט-קאָמענדאַנט פאַראָרדענט ווישט אַריינלאָזען קיין פיהרען איז שטאָט. — היינט קומט דער גערער אין אַלעק-סאַנדערער רבי קיין אַסטראָווצע מנחם אבל זיין.

אַסטראָווצע (פּעטשאַנוש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט שליח)

די לויה פון אַסטראָווצער רבי זצ"ל איז געווען אַ גראַנדיעזע און אייגנדיגע פּלעק.

אַנפאַנג 12 בייטאָג איז אָנגעקומען אַרויף דער גאַשעלסקער רב, דעם נפטר'ס אייניגער זון. ער איז געפאָרען צוזאַמען מיט דער אויטאָ, מיט וועלכן ער איז געפאָהרען, האָט זיך טעראָט פערבלאַנדשעט און וועג.

בעלד נאָך זיין אָנקומען, האָט דו מהלה צוגעגעבן אַ אַנעקדאָטע, אויף וועלכער עס איז דעם גאַשעלסקער רב אויפגעגעבן געוואָרען אַ פתב-תשובה און מען האָט אויהם געוואַרנט אין מוזכעטער געזעלשאַפט וועגען די פּוילישע דייטשע האַנדעלס-מערהאַנדלונגען. שמ"ע עזמאַן האָט ערקלערט, אַז ווען ער וועט צוריקקומען קיין בערלין וועט ער אַפּהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט פּרעזידענט פון דייטשלאַנד.

קאָנפערענץ צווישען מיר. זאַלעסקי און עמיר עזמאַן.

בערלין, 12. מערץ. (פּפּ. צום „ל. ב.") פון גענוי מיטלערווייל סעו, אַז דאָרט איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ צווישען עמיר עזמאַן און מיר. זאַלעסקי. זעגען די פּוילישע דייטשע האַנדעלס-מערהאַנדלונגען. שמ"ע עזמאַן האָט ערקלערט, אַז ווען ער וועט צוריקקומען קיין בערלין וועט ער אַפּהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט דייטשלאַנד.

פריוואַט טאַנץ-לעקציעס

מיט אַכטונג טאַנץ-לעהרער י. דעמבינסקי, קילינסקיעגאַ 15.

פלעגט די פיס

PEDICURE

S. Łódzki

Trauguta 5 (Krótka), m. 10

טעל. 37-70. נעמט אָן פון 11—2 און 4—7 אָוונט

געהעלפער אַסיסטענט בא מיסטער אַלעמאַן (הייזער-אויגען-אַנשטאַלט אין לאָדזש).

ספּעציאַליסט אויפגעזוכטיגען הייזער-אויגען און הערנהויט

הי אַרטגעהאַקטע נעגעל אָהנע שטעכען

מאַסאַזשירט די פיס.

Łódzkie Towarzystwo Elektryczne, Sp. Akc.

zawiadamia pp. odbiorców prądu, że, stosownie do §§ 75, 80, 81, 82 i 96 uprawnienia rządowego № 12, ceny prądu, obowiązujące pp. odbiorców za miesiąc **LUTY** 1928 roku, obliczone na dzień 7 marca roku bieżącego, wynoszą za jedną kilowatogodzinę:

dla światła 94,92 gr.
dla siły 33,12 „

z opustami, przewidzianemi w uprawnieniu rządowem.

W zależności od terminów zapłaty oraz na zasadzie poszczególnych umów udzielone będą opusty dodatkowe.

Dr. med. M. Heller

ספּעציאַליסט פאַר הויט- און וענעריש-עמראַנקן און מענער-שוועכע

נאָוואַראַט 2

נעמט אָן ביז 10 פריה, פון 1—2 און פון 4—8 אָוונט.

פאַר פרויען פון 4—5 נאָכ.

פאַר אויגעפּיטעלע לעשעניצע-פריזען.

Dr. med. A. Mazur

ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויערן, נאָז און האַלז-קראַנקע.

הי אויך שטום און שווערהעריגע

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

וויסאָקאַדניאַ 65

אָנגעגאַנגען אויך דורך פיקעריק. 46) טעל. 66-01

נעמט אָן פון 12½—11½ און פון 3—5 נאָכ.

זאַל פילהאַרמאָניע

נאַרוטאָוויטשאַ 20.

מיטוואָך, דעם 21, ד. ח. קומט ענדליך פאַר

די גרויסע יובילעאום-פייערונג פון יואל מאַסטבוים

פון מאַסטבוים'ן. דער אָנאַנבאַל פון „אַרטיסט" טרעט אַרויס מיט אַ אָריגינעלן נומערן פון סעגן ספּעציעל אַרגאַנזירט אויף דעם טעמע פון מאַסטבוים'ס וועגן, אַ שטאַנץ וועט אויסהערען פר. שיינע-מרים „מאַרשאַ גליק", „דאָס רויזן לעבען" אַ טאַנץ. „חלוצים גלאָקען". ה' דושינאַן וועט געבען אַ הומאָרעסקע אָנשפּילונג, צוזאַמען אַנדערע אַ הומאָרעסקע „דער געמאַלענער דעפּוטאַט" געשריבען פון יובילאַר צום אָוונד. דער כאָר פון „הימיר" נעמט אויף מיט אַ רשת נומערן פון גאַנג, יואל מאַסטבוים שליסט מיט אַ רעדע און דעקלאַמאַציעס פון זמנע וועגן: „דאָס גאַסען-מעדעל", „דער שוך-פוצער" א. אַנד.

בילעטען שוין צו בעקומען בא דער קאַסע פון „פילהאַרמאָניע".

פאַרעין פון ליטעראַטעי און זשורנאַליסטען.

אין דעם אָוונד נעמען אָנטייל די בעסטע שריפטשטעלער און קינסטלער, וואָס וואַרשע און לאָדז פאַרמאָגט. אין נאָמען פון לאָדזער ליטעראַטען-פאַראַיין בעגריסט דער פאַרזיצענדער רעד. י. אוגער. אין נאָמען פון פּען-קלוב משה בראָדערזון. אין נאָמען פון פיגדיקעט רעד. לאַזער פּוקס. ד"ר פריבולסקי בעגריסט אין נאָמען פון לאָדזער „הומיר". צו רעדען איבער יואל מאַסטבוים'ס ארט שפּאַנען קומען פּראָפעסאָר פון וואַרשע י. ס. נייטאַן — כאַראַקטעריסטיק איבער יואל מאַסטבוים; יעקב צאַנגשלעק רעד. פון „נאַש פשעגלאָנד"—יואל מאַסטבוים דער ווייזאַנער. ש. וואַגמאַן—מאַסטבוים דער אימפּרעסיאָניסט. זרבבל—די פּרעמיער-שיפּען פון מאַסטבוים'ס שפּאַנען. אהרן צייטלין—יואל מאַסטבוים. דער דיכטער יצחק קאַצענעלסאָן גיט אַ פּאָרטרעט

7 יודישע סענאטארען אין גאנצען לאנד

5 זענען אויסגעוועהלט פון דער ליסטע 18, 1 פון 17 און 1 פון דער סאנאציע-ליסטע נומער 1.

וואַרשא. (פעלעטאָנש) אין נעטץ קאנאט זענען אויסגעוועהלט געווארען פאלגענדע 7 יודן: אנגוש. קערנער פון וואַרשא, ש. פרידמאַן פון דער וואַרשאַווער וויעוואדשאַפט, ד"ר שאַפּיר פון דער קעלצער וואַיעוואדשאַפט, הרב ריפגשטיין פון ביאַלאַסטאָקער וואַיעוואדשאַפט, ד"ר שרינבער פון לעמבערג און דאהל פון לוצק.

דיר ערשטע 4 זענען געוועהלט געווארען אויף דער ליסטע נומער 18, דער 5:נטער פון דער ציוניסטישער ליסטע נומער 17 און נאליוויקו און דער זעקסטער אויף דער ליסטע נומער 1 פון דער סאנאציע און לוצק.

פון דער פולנה ליסטע נומער 18 נעהמען אריין ד"ר יוזעף האוזנער. סך הכל 7 יודן.

נעשלעגען אוו ארעסטן איז וואַרשא

וואַרשא. (פעלעטאָנש) אין פלאַטיראַץ אויף ווענטעניצקא נאַס און זונטאַג אוועק נאַך די וואַהלען אויסגעבראָכען אַ גרויס געשלעג. די שלעגער האָבען צובראָכען העס באַלעם און די שפּנגלען. די פּאָליצי האָט ארעסטירט די אחראים.

— אין משך פון זונטאַג דאַרפען אַלע ארעסטירטע געוואָרען אַ ברייטע צאָהל פאַסגונסטיגע אנגעטאַטען. אַ גרויסער טייל און שוין הענט געוואָרען בעפרייט. און אַרעסט זענען אויפגעהויבען 42 מאַן.

ענטגילטיגער רעזולטאט

פון די סענאט-וואהלען איז גאנצען לאנד.

וואַרשא, 12. מערץ (יטא) דער רעזולטאט פון די זונטאגדיגע וואהלען צום סענאט אין גאנצען לאנד שטעלט זיך אזוי:

ליסטע 1	(פרעי-רעגירונגס-בלאק)	39	9	48
2	(פ.פ.ס.)	8	2	10
3	(וויזוואַלעניע)	6	1	7
7	(נ.פ.ר. רעכטס)	2	—	2
8	(סעל-ראַ רעכטס)	1	—	1
10	(סטראַניאַטא כלאָפּקע)	8	—	8
17	(גאַליציאַנער ציוניסטען)	1	—	1
18	(מינדערהייט-בלאָק)	17	4	21
21	(נאַצ. אַרבייט-פּאַרטיי)	1	—	1
22	(אוקראַאיניש סאָצ. פּאַרטיי)	1	—	1
24	(ענדעקע)	8	1	9
25	(כאַדעקא-פּיאַסט)	5	1	6
37	(קאַרפּאַטי (לאָקאַל ליסטע)	1	—	1

אין דער צוזאמענשטעלונג קענען נאָך פאַרקומען ענדערונגען בעם צוטיילען די מאַנדאַטען פון דער פולכה-ליסטע לויט די ענדעקעס אויפ'ן חשבון פון די פ.פ.ס.

הונגער-געשריי פון יודישע קאלא-ניכטיז איז רוסלאנד.

מאָסקאָוא, 12. מערץ. (יטא) דער „עמעס" האט אָפּגערופען אַ פרוף פון 22 קאָלאָנסטען פון דער קאָלאָניע „סטאַלונא", נעבען אַרעס, און וועלכע זיי זענען אַרעסטירט, אַז אויב מען וועט זיי נאָך שרייבען, אַז אויב מען וועט זיי נאָך פאַרזיכהיגען אַזעלכע פאַרגעברוסטע פאַרזיכהיגונגס אַזעלכע.

פארוואס שוואַרצבאַרד איז נישט אריינגעלאָזען געוואָרען קיין ארץ-ישראל.

ירושלים, 12. מערץ. (יטא) דער אינטאַרנאַציע רעפּאַרטאַמענט פון דער א"י רעגירונג האט אויסגעגעבען אַ פּאַזיטיוועלע רעקאָמענדאַציע, אַז שוואַרצבאַרד און נאָך אַ רעזאָלוציע געוואָרען אין לאָנד צוליב פאַרמעלע טעמים, וואָס אַ נאָך אַ נאָך נאָך אַ נאָך אַ נאָך אַ

לאָדזער טאָגעבלאַט

דער דעדאקטאר: געמט-מען פון 6 ביז 7 אין אָוונד.
נישט אָנשטעלט מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

קעסט-קינדער

פון די יודען.

א שווערען אומגלוק האט געמאכט די ידיעה, האט איז לעצטנס געקומען פון ארץ-ישראל, וועגען דער הכנסה און חוצאה, האט די פאלעסטינע-רעגירונג האט ווהאט דעם פערגאנגענעם יאהר.

מיר קענען די ענות פון די ציוניסטישע געגנער אין לאנדאן צו דער רעגירונג, אז זי מאכט דארט אומזיסטע חוצאות, אז דער ענגלישער בירגער האט צו צאהלען איבעריגע שטייערן, כדי צו דעקען די דעפיציטען, האט די פאלעסטינע-רעגירונג מאכט אין לאנד. מיר האבען אויך נישט לאנג צוריק געהערט די קאמפע-ענטע פערזיכערונג פון ד'ר חיצמאן, אז דאס פערגאנגענע יאהר האט די ארץ-ישראל-רעגירונג הירקליך געהאט א דעפיציט און אז דערום איז די רעגירונגס-קאסע איז לידיג, קען מען דאך נישט פערלאנגען פון איהר קיין ספעציעלע חוצאות אויף די יודישע צדקות'ן.

איז אבער געקומען די דערמאנטע ידיעה און האט ערקלערט:

„אויך דעם פערגאנגענעם יאהר זעהר זענען די הכנסות פון דער רעגירונג געווען נידריגער פון די חוצאות מיט קרוב צו א האלבען מיליאן דאלאר. די רעגירונג האט אבער אויס אויס'ן יודישען חשבון יודישע קעסט-קינדער אין דער דערמיט-ליגער שאטען, „עבר-הירדן". האט מען אהין ארייגעבראכט די גאנצע סומע, 45 טויזענד דאלאר, האט ארץ-ישראל האט ארייגעבראכט פעהר הכנסה, מיט חוצאה. ווי אבער דאס געהען הייניג, האט די מלוכה צוגעלייגט נאך 400 טויזענד דאלאר פון זיי געשפעלט אויס'ן יודישען חשבון. און עס הייסט איצט: די ארץ-ישראל-רעגירונג איז א בעל-חוב פיר הונדערט טויזענד דאלאר". אז דעם דעפיציט האט מען עס גלייכזען דעם ד'ר חיצמאן און אויף איהם האט ער געשטאוירט — „נישט ווערגעהענדיג פריהער גענוי פון האסערע פומען און פון האסערע חוצאות דער דעפיציט האט זיך אנגעקליבען. און דערצו צאהלט ארץ-ישראל די מלוכה-חובות פון ערקס, האט אנדער טייל פון דער געהיזענער אשאמאנישע מלוכה צאהלט נישט. אזוי הערט די קאסע פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג אויסגעזויגען ווי'ן לעצטען גראשען. קלעקס שוין ממילא נישט אויף צו דעקען די בעדערפענ-ענען, האט דאס יודישע ארץ-ישראל פאדערט און אז מלוכה דעקט נישט, דעקען יודען. דערפען יודען אויפראלאפען שולען פון זעערע פריהערע קעשענעס, דערפען יודען איכהאלטען שכיטלען אויף זעער פריהערע רעכנונג: דערפען יודען אלייר איכהאלטען פערשידענע גזולשאפטליכע איבטיטיציעס, האט ווערען אומעטום איסגעהאלטען פון מלוכה. און אז עס קומט צו בעזוגרגען ארבייטלאזע מיט אר-בייט — קלאגט מלוכה מיט דער פושקע, ווי אמנער רעדט: איהר זעהט דאך, אז ווי פושקע, די מלוכה-קאסע, איז לעדיג, ווי זשע קען מלוכה בעפעס טון?

און זי האט אבער זעהר לידיג, אויב מ'האט אויס'ן ארץ-ישראל-דיגען חשבון איכהאלטען גזונע פערשיעדענדערישע עקסה-קינדער, הי די „מלוכה-מענער" אין „עבר-הירדן".

און וואס פערדינען דאן די איצטיגע הערשער אין לאנד פאר אזא געל-הבית'ען? עס איז דאך צו שווינען! דאס לאנד איז ערים אין אלע פרטים. מחאך און בלוט-ערים אויף אלע גלידער. די ארימע יודישע בעפעלקערונג אין לאנד און אין אויסלאנד שכנהט מיט ענטשלאפענקייט אין דער גרעסטער אפטערהיליג-ערים און גסס איבער זיין בלוט אין די בלוט-ערימע גלידער פון דעם פער-הלש'טען לאנד. כיש האפווג און מיט גלויבען און מיט דעם גרעסטען געדולד גאלטען יודען דעם דוחק פון לאנד אין האנד, און יעדער פעסטערער פולס-קלאפ וואפט זיך אם אין הארצען פון יעדען יודען, האט איז נישט נויט פאר ארץ-ישראל און איהר אויפלעבונג, הייל יעדער פיהלט. אז אויך זיין טראפען בלוט נילט פאר דער שפארקונג, פאר דער אויפבליהונג און אויפלעבונג פון יודישען וויצין נגלען הייבלאנד. און אויב דאס גדדס-צו לאנגזאם, און אויב דאס געשעהט ווייט ביי שריט — טרייסט מען זיך: נאך א לאנגער, מיזענד-יאהריגער פער-זיכנונג זאל דאך ערשט דאס לאנד ווידער צו זיך קומען! און ווייטער נעהט אין די בלוט-אויבערגיסונג ...

הי ווידעריליך איז עס אבער, אז אינמיטען דער גרויסער אנשפרענגונג, זינגיטען מקריב זיין דעם קרבן פון אייגענעם בלוט, ענטדעקט מען, צוגעפאסט א גדייטס-ברמבעל צום עבודה-ציש, און דאס בלוט, וואס איהר לאזט פון זיך נעה-מען פאר יעקב'ן, ציהט ער אם פאר עשו'ן, און די געגעזונג, וואס איהר ברענגט זער אברהם'ן, נעהט איבער צו עבדולא'ן ...

נאכדעם און הויך דארט פראטעסטירט ווערען קעגען אזא מין הירשאפטען.

עס קאן נישט דערלאזט ווערען, אז פאליטיש זאל מען זיין שפעל און אינ-זען דערמיט, אז „עבר-הירדן" האט קיין שום שייכות נישט מיט ארץ-ישראל, און אינאוציעל זאל עבר-הירדן זיך שפיזען פונ'ם יודישען ארץ-ישראל דיגען טיש. די נומען, וואס עגנען און דארפען פערהאנדעט ווערען אויף עקאנאמישע און קולטו-רעלע בעדערניסען אין ארץ-ישראל, טארען נישט אויסגעבראכט ווערען אויף צו זעריקען פאליטישע נעצען אויסער ארץ-ישראל.

אלע יוצר-טשרחים פון עבר-הירדן מוזען ארעם פון יודישע קעסט!

נ. ט.

סטאטיסטיק פון דער יודישער בע-פעלקערונג אין משעכאסלאוואקיעז.

די רעזולטאטען פון דער לעצטער פאלקסצעהלונג.

פ ר אָ ג. (י.ט.א) דער סטאטיסטישער מלוכה-אמט אין פראג האט איצט פער-עפענטליכט די ענדגיליגע רעזולטאטען פון דער לעצטער פאלקסצעהלונג אין משעכאסלאוואקיען. צווישען די סטא-טיסטישע פאטעריאלען געפינען זיך פאל-גענדע אינפערמאציעס וועגען ציפערן רער יודישער בעפעלקערונג.

אין בעהמען בילדען די יודען 0,85% פון דער משעכישער און 1,21 פרעצ. פון דער דייטשער בעפעלקערונג. אין טשעכיש שלעזיען בילדען די יודען 0,26 פרעצ. פון דער טשעכישער און 1,7 פרעצ. פון דער דייטשער בעפעלקערונג. וויי'ן פוילישען שלעזיען בילדען די יו-דען 0,38 פרעצ., אין סלאוואקיען און קארפאטען-רוסלאנד בילדען די יודען 1,45 פרעצ. פון דער אלגעמיינער בע-פעלקערונג. בעת דער פריערער פאלקס-צעהלונג איז 85,5 פרעצ. פון די, וואס גאבען זיך אין קארפאטען-רוסלאנד אנ-געגעבען אלס דייטשען, געווען פון יו-דישער רעליגיעס-אנגעהעריגקייט, איצט איז די צאהל פון די „דייטשען פון יו-דישען גלויבען" געפאלען ביז 2,67 פרעצ. 99,87 פון אלע נאציאנאלע יו-דען געהערען צום יודישען גלויבען און 0,13 פרעצ. געהערען צו אנדערע רע-ליגיעס-געמיינשאפטען. 53,67 פרעצ. פון אלע טשעכאסלאוואקישע יודען האלטען זיך בעת דער פאלקסצעהלונג דעקלא-רירט אלס אנגעהעריגע צו דער יודישער נאציאן.

אין בעהמען, וואו דער אסימילאציאנס-פרעצעס איז דערגאנגען אם ווייטסטען, בעשרעבט די צאהל נאציאנאלע יודען צווישען דער אלגעמיינער צאהל יודען נאר 14,83 פרעצ. אין מעהרען בע-טרעפען די נאציאנאלע יודען 50 פרעצ. אין סלאוואקיען 54 פרעצ. און אין קאר-פאטען-רוסלאנד 87,3 פרעצ. פון דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג.

יודישע נייעס.

א סאלאניע אויפ'ן נאמען פון נאמאן שטרוים אין ארץ-ישראל.

י ר ו ש ל י ם. (י.ט.א.) אין צוזאמען-האנג מיט'ן 80-יאהריגען געבורטס-טאג פון בנצקאנען יודישען פילאנטראפ נאמען שטרוים הערט געפלאגט צו גרינ-דען אין שומרון א יודישע קאלאניע אויף זיין נאמען. לויט דעם דאזיגען פלאן דארף א קאלאניע מיט'ן נאמען „בתניה" געגרינדעט ווערען נישט ווייט פון די קאלאניעס „בניאמינה" און „הרצליה". די קאלאניע האט צוהלען 50 קאלאניס-טען אויף א שטח פון 2000 דונאם ערד. די ערד-קאפען און א טייל פון דער אויסשטאטונג נעמען אויף זיך די „בני-בניימין".

די גרינדונגס-קאסטען פון דער נייער קאלאניע בעטרעגען 200,000 דאלאר.

א נייע פוביליקאציע געווידמעט טרומפעלדארן.

פ ר אָ ג. (י.ט.א) די ארגאניזאציע „ברית טרומפעלדאר" אין טשעכאסלאוואקיע האט צום 8-טען יאהרצייט פון טויט פון יוסף טרומפעלדאר ארויסגעגעבען א גראשור געווידמעט זיין אנדענקען. די גראשור האט מקראסט דער ארגאניזאטאר פון „ברית טרומפעלדאר" אין לעמבערג ה' ארון פרעמעס. די גראשור איז ערשי-נען מיט א פארוואָרט פון הלאדימיר זשאבאטינסקי.

נייע מיטגלידער פון דער מאנדאט-קאמיסיע.

ג נ ף. (י.ט.א) דער פעלקער-בונד-ראט האט בעשטימט אלס מיטגליד פון דער מאנדאט-קאמיסיע דעם יאפאנער פאקענאבע אויפ'ן ארט פון ה' יאמאנא-קא, וועלכער האט דעמיסיגירט. האט איז נוגע דעם ארט פון דער פערשטער, בעזער פרוי בונץ-היקסל, האט דער ראט געגעבען די פולמאכט דעם פארזי-צער שפעטער צו בעשטימען מיט'ן הסכם פון אלע איבעריגע ראט-מיטגלי-דער א פרוי, וועלכע זאל דערבעי זיין א בירגערין פון האלאנד. דער ראט האט איף אזא אופן זיך גערעכענט מיט'ן וואונש, וועלכער איז אויסגעדריקט גע-ווארען בעת דער ערשטער פלענער-פערזאמלונג פון פעלקערבונד אין יאהר 1920, אז אין דער מאנדאט-קאמיסיע זאל זיך תמיד געפינען איין מיטגליד א פרוי.

רעפובליק-פרעזידענט לערנט יודיש,

ווייל ס'איז א מלוכה-שפראך.

פון יאנואר איז הי בעקאנס, אין מינסק מארגעקומען דער צווייטער צוזא-מענטאר פון יודישע פויערים. דער פרע-זידיום פון דער חצ-רוסלאנדישער טע-הייעמען-רעפובליק — ה' משפרחיטשקאו איז אויפגעפערטען אויף דעם דזיגען צוזאמענטאר מיט אנ'אינטערעסאנטער רעדע. דער קאראספאנדענט פון ניי-יאר-קער „טאג" שרייבט וועגען דעם אט חאלט:

„דאס איז נישט געווען קיין קאזיאנע דרשה גלאט אזוי צוליב דעקאראציע. דאס איז אויך נישט געווען קיין שום פאטעטישע דעקלאמאציע, וואס איז אוי-סען דורכאויס צו רעקלאמירען די מאכט וועלכע ער מערשרעט, נאר א משו'ער אטרציאנער שפרעך, הי אינער א גענויער לעהרער וואלט עפעס-וואס אויפגעקלערט פאר זיינע נישט געשולטע תלמידים.

„און פון דארף מודה זיין, אז דער פרעזידענט פון דער חצ-רוסלאנדישער רעפובליק, נישט קוקענדיג אויף דעם וואס ער איז א זון פון א דארפישען פאסטען, איז שטאק זעהר בעאחאנט נישט נאר אין מארקסיזם און פאליטי-שער עקאנאמיע, נאר אויך אפילו אין די ריין-יודישע אנגעלעגענהייטען, אי ציוניזם, בונדיזם און אפילו... דובנאָוויזם (מאלקיזם).

„ער האט געגעבען א בייזע, אבער גוט-דורכגעראכטע קריטיק פון די אלע יודיש-בורזשואזע און יודיש-דעמאקראטי-שע הערען און משלען הי אזוי צו לע-זען די יודען-מראגע, האט געבראכט צי-מאשען פון פערשידענע יודישע צישטוב-גען, וועלכע בעהויזען הי שלעכטעס לעבען זיך די יודען אין די אזוי-גערו-פענע דעמאקראטישע לענדער, און זיך אויך פערזוכען אויף זיינע אייגענע בע-אבאכטונגען און דערהרונגען, האט ער האט בעקומען ביים שטודירען דאס לע-בען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין הייס-רוסלאנד.

„דורכהערענדיג א מערבעל אויפ'ן דער יודישער בעפעלקערונג מחוץ פון הייעמ-רוסלאנד, מיט דער ה' משפרחיטש-קאו א פרעג ביי דעם „בורזשואזע" היסטאריקער דובנאָוו'ן: וואו ווערט ריכ-טיגער געלעזען די יודישע פראגע, דערט וואו עס הערשט די בורזשואזיע, אדער דארט וואו די יודען-מרבעסער, חאנד-ווערקער, קוסטארען, ערד-ארבייטער זע-נען צוזאמען מיט אלע איבעריגע ארבייי-טענדיגע די אפלעבאסים און בויער פון דעם אייגענעם נעסט לעבען?

„איך האב זיך בכיון עטוואס לענגער אפגעשטעלט אויף די אייניגע מעהר כאראקטעריסטישע ערטער פון ה. משפר-חיטקאו'ס רעדע, כדי עס זאל נישט קלינגען הי א פשוטע פראגע זען חבשחה, אז צום קומענדיגען צוזאמענאהר פון יודישע פויערים הייעט ער זיך אויסלער-נען רעדען יודיש, און האלטען זען רע-דע אין יודיש, הייל יודיש איז אייגע פון די מלוכה-שפראכען איז הייס-רוסלאנד, און מאר א פערזידענט פון דער רעפובליק פאסט נישט, נישט צו קענען אייגע פון די היכסיגסטע מלוכה-שפראכען אין זען רעפובליק.

„די דאזיגע הבטחה מצד דעם פרע-זידענט האט, פערשעמט זיך, ברויסנ-רומען גרויס חתפעלות בי די יודישע ישובניקעס".

—=0=—

„אזע"-פארשטעהערשאפט אויף דער באלטישער כאנפערענץ פאר מוטער און קינדער-שוץ.

ר י ג ע (י.ט.א) אין משך פון 26-29 פעברואר איז דא אנגעהאלטען געווארען די ערשטע אלבאלטישע קאנפערענץ פאר מוטער און קינדער-שוץ. אין דער קאנ-פערענץ האבען זיך בעטייליגט פערטר-טער פון די רעגירונגס אנשטאלטען, מו-ניציפאליטעטען און געזעלשאפטליכע אינ-סטיטוציעס אין פינלאנד, עסטלאנד, לי-טע און לעטלאנד. עס איז אויך אנוועזענ-ענד געווען א פארשטעהער פון דעם אלגעמיינען מעדיצינישען פארבאנד פאר קינדער-חילף אין זשענעוא אין דער קאנפע-רענץ האבען זיך בעטייליגט פארשסיע-הער פון „אזע" וועלכע זענען ארבייט אין דער אלגעמיינער פארשטעהער פון „אזע" דר. פליודו האט געהאלטען א רעפעראט וועגען זו-מער-דערהילונג פאר קינדער". דער רעפעראט האט ארויסגערופען די אלגע-מיינע פעראינטערעסירונג מיט דער עפ-יזקטיוו פון „אזע" אויף דעם געביט.

ארייזע ארום דער וועלט

לויט זשול ווערנ'ס ערצעהלונג

ק ק פ ע נ ה א ג ע ן, (סה.) אין צוזא-מענהאנג מיט די טייערונגען, וועלכע זענען אנגעקומען אין דער גאנצער וועלט צוזאמען מיט זשול ווערנ'ס ערצעהלונג אין דער יובילעאום-קאמיטעט אין דענעמארק בעשלאסען אדורכצופיהרען אנ'ארגינע-לען פלאן. הייות הי זשול ווערן האט אנגעשריבען אנ'ערצעהלונג א.נ. „א רייזע ארום דער וועלט אין 50 טעג" זאל דער דאזיגער פלאן אדורכגעפיהרט ווערען אין לעבען. צו דעם צוועק זאל אויסגע-קליבען ווערען א יונגעל, האט זאל מע-כען א רייזע ארום דער וועלט אין משך פון 50 טעג. די גרויסע דענישע צייטונג „טאגליטיקען" האט זיך פערפליכטעט צו מיטגאנסירען די אונטערנעהמונג. ס'איז פראקלאמירט געווארען א קאנקורס, אין וועלכען ס'האבען זיך בעטייליגט איבער 5 הונדערט יונגלעך. פון די 5 הונדערט איז אויסגעקליבען געווארען דער 16-יאהריגער פאלע הולד, הייל ער בע. הערשט פולקום פראנצויזיש און ענגליש. פאלע הולד נעהמט זיך אונטער צו בע-זוכען די וועלט אין משך פון 45 טעג. דערביי קען ער זיך בענוצען מיט דער באהן, אעראפלאנען און שיפען. די רייזע דארף אנהויבען אין ענגלאנד, פון וואנען הולד וועט פאהרען קיין קאנאדע, פון דארט קיין יאפאן, כינא רוסלאנד און דורך דייטשלאנד צוריק קיין קאפענ-האגען. פאלע הולד דארף פיהרען א טאג-בוך, וואס וועט פערפענטליכט ווע-רען אין „טאליטיקען". די רייזע האט זיך שוין אנגעהויבען.

—0—

יודען און די מוניציפאליטעטען-וואהלען אין טשעכאסלאוואקיי

פ ר אָ ג. (י.ט.א.) בעת די מוניציפאל-ליטעטען-וואהלען, וואס זענען זיין חודש פערגאנגען ה.י. דורכגעפיהרט געווארען אויפ'ן שפה פון דער טשעכאסלאוואקי-שער רעפובליק, האט די נאציאנאלע יודישע פארטי אייגגעהאלטען איהר ביי-איצטיגען בעשטאנד אין די געמיינ-דע-פארהאלטונגען. אין קארפאטען-רוס-לאנד דארף פערציינענען ווערען א לייכ-טער שטימען-פערלוסט פון די צרעטע דאקטישע יודישע גרופירונגען לעבונ-די רעגירונגס-פארטייען.

כאצען-מוזיק

צום באנקראט :: פון בילדונג ::

פון ד"ר א. מוקדוני

אין דעם שוים פון דעם אלמא מאטער... דאס אין ריכטיגען.

אין די גאצריע פון אשלגע בילדער קען נרעכער וועהרען, רעכער וועהרען וועהן כען וועט זיי זאגען אין פוילען, אין לטא אין פון אנדערע מדינות.

ארומע אלמא מאטער, באבדושען, גבים, רויבער אין פרשה-פסטיגע זעגען אויגען דינגע גוטסטיגע קונדער; זיי וועלען זיך ארויסלאזען אין לעבען מיט דינגע דאפאמען, מיט דינגע הסמות און מרלות אין וועלען דאס לעבען פער-וואנדלען אין א פונטערען תהום פון פערברעכען און נעמוגהוטען.

ארומע אלמא מאטער, אין דיין שוים האבען זיך אויסגעהארעוועט בין ערער די לוסטיגסטע קעפ, די שענסטע גוט-מער, די גרעסטע הערצער, די דרייס-מעסטע דענקער, די פרומסטע לעהרער און אונערגעבעבסטע ערצעהער פון דער מענשהייט.

ארומע, אומגלוקליכע אלמא מאטער! עפעס אין פסל געווארען פון דור, עפעס אין מריה געווארען...

פיל זעגען אמאל געווען דו אנגעווער-ווענטען מיט פער'חלומ'טע יונגע מע-שען; בעגעגענדיגע אויגען, פריסע פערלקערטע שטערנע, זאלבערגיגע גשמות גריבלערגיגע מחות און אומרהיגע הער-צער דאס מען בעגעגנט אויף פרום און שרום.

וויסען, בולדונג — וואס פאר א וואונ-דערלוכען כשוף האבען אמאל דו דא-זיגע ווערטער געהאט!

אויצט זעגען די דאזיגע הוליגע ווערד-טער פסל געווארען.

און באנרומען, גבים און רויבער חבר'ן זיך אויצט מיט בולדונג און וויס-סען.

עס און אנ'אנדער בילדונג און אנ-דערער וויסען.

וו צווייטע קען אויף דו דעכער מיאאיען סמודגמען ווען זיי דערהערען דו שטום פון דער אמאלוגער בולדונג און זיין דיכטיגען.

און דו גאצריע פון אשלגע בילדער קען נרעכער וועהרען, רעכער וועהרען כען וועט זיי זאגען אין פוילען, און לטא אין פון אנדערע מדינות.

ארומע אלמא מאטער, באבדושען, גבים, רויבער אין פרשה-פסטיגע זעגען אויגען דינגע גוטסטיגע קונדער; זיי וועלען זיך ארויסלאזען אין לעבען מיט דינגע דאפאמען, מיט דינגע הסמות און מרלות און וועלען דאס לעבען פער-וואנדלען אין א פונטערען תהום פון פערברעכען און נעמוגהוטען.

ארומע אלמא מאטער, אין דיין שוים האבען זיך אויסגעהארעוועט בין ערער די לוסטיגסטע קעפ, די שענסטע גוט-מער, די גרעסטע הערצער, די דרייס-מעסטע דענקער, די פרומסטע לעהרער און אונערגעבעבסטע ערצעהער פון דער מענשהייט.

ארומע, אומגלוקליכע אלמא מאטער! עפעס אין פסל געווארען פון דור, עפעס אין מריה געווארען...

אין דו גאצריע פון אשלגע בילדער קען נרעכער וועהרען, רעכער וועהרען כען וועט זיי זאגען אין פוילען, און לטא אין פון אנדערע מדינות.

ארומע אלמא מאטער, באבדושען, גבים, רויבער אין פרשה-פסטיגע זעגען אויגען דינגע גוטסטיגע קונדער; זיי וועלען זיך ארויסלאזען אין לעבען מיט דינגע דאפאמען, מיט דינגע הסמות און מרלות און וועלען דאס לעבען פער-וואנדלען אין א פונטערען תהום פון פערברעכען און נעמוגהוטען.

ארומע אלמא מאטער, אין דיין שוים האבען זיך אויסגעהארעוועט בין ערער די לוסטיגסטע קעפ, די שענסטע גוט-מער, די גרעסטע הערצער, די דרייס-מעסטע דענקער, די פרומסטע לעהרער און אונערגעבעבסטע ערצעהער פון דער מענשהייט.

ארומע, אומגלוקליכע אלמא מאטער! עפעס אין פסל געווארען פון דור, עפעס אין מריה געווארען...

ד ר אָ ג. (י.ט.א) אין משך פון 29-26 פעברואר איז דא אנגעהאלטען געווארען די ערשטע אלבאלטישע קאנפערענץ פאר מוטער און קינדער-שוץ. אין דער קאנ-פערענץ האבען זיך בעטייליגט פערטר-טער פון די רעגירונגס אנשטאלטען, מו-ניציפאליטעטען און געזעלשאפטליכע אינ-סטיטוציעס אין פינלאנד, עסטלאנד, לי-טע און לעטלאנד. עס איז אויך אנוועזענ-ענד געווען א פארשטעהער פון דעם אלגעמיינען מעדיצינישען פארבאנד פאר קינדער-חילף אין זשענעוא אין דער קאנפע-רענץ האבען זיך בעטייליגט פארשסיע-הער פון „אזע" וועלכע זענען ארבייט אין דער אלגעמיינער פארשטעהער פון „אזע" דר. פליודו האט געהאלטען א רעפעראט וועגען זו-מער-דערהילונג פאר קינדער". דער רעפעראט האט ארויסגערופען די אלגע-מיינע פעראינטערעסירונג מיט דער עפ-יזקטיוו פון „אזע" אויף דעם געביט.

אין דעם שוים פון דעם אלמא מאטער... דאס אין ריכטיגען.

אין די גאצריע פון אשלגע בילדער קען נרעכער וועהרען, רעכער וועהרען כען וועט זיי זאגען אין פוילען, און לטא אין פון אנדערע מדינות.

ארומע אלמא מאטער, באבדושען, גבים, רויבער אין פרשה-פסטיגע זעגען אויגען דינגע גוטסטיגע קונדער; זיי וועלען זיך ארויסלאזען אין לעבען מיט דינגע דאפאמען, מיט דינגע הסמות און מרלות און וועלען דאס לעבען פער-וואנדלען אין א פונטערען תהום פון פערברעכען און נעמוגהוטען.

ארומע אלמא מאטער, אין דיין שוים האבען זיך אויסגעהארעוועט בין ערער די לוסטיגסטע קעפ, די שענסטע גוט-מער, די גרעסטע הערצער, די דרייס-מעסטע דענקער, די פרומסטע לעהרער און אונערגעבעבסטע ערצעהער פון דער מענשהייט.

ארומע, אומגלוקליכע אלמא מאטער! עפעס אין פסל געווארען פון דור, עפעס אין מריה געווארען...

אין דעם שוים פון דעם אלמא מאטער... דאס אין ריכטיגען.

אין די גאצריע פון אשלגע בילדער קען נרעכער וועהרען, רעכער וועהרען כען וועט זיי זאגען אין פוילען, און לטא אין פון אנדערע מדינות.

ארומע אלמא מאטער, באבדושען, גבים, רויבער אין פרשה-פסטיגע זעגען אויגען דינגע גוטסטיגע קונדער; זיי וועלען זיך ארויסלאזען אין לעבען מיט דינגע דאפאמען, מיט דינגע הסמות און מרלות און וועלען דאס לעבען פער-וואנדלען אין א פונטערען תהום פון פערברעכען און נעמוגהוטען.

ארומע אלמא מאטער, אין דיין שוים האבען זיך אויסגעהארעוועט בין ערער די לוסטיגסטע קעפ, די שענסטע גוט-מער, די גרעסטע הערצער, די דרייס-מעסטע דענקער, די פרומסטע לעהרער און אונערגעבעבסטע ערצעהער פון דער מענשהייט.

ארומע, אומגלוקליכע אלמא מאטער! עפעס אין פסל געווארען פון דור, עפעס אין מריה געווארען...

אַ בולד:

אַ גלח, א פראפעסאר פון פנלאזאפיע, שמעהט פאסעמיש מיט אויסגעשפרייט מע הענד פאר אנ'אודיטאריום פון יונגע סטודענטען און רעדט צו זיי מיט אַ צע-מערנדיגער שטים, בעט זיך בי זיי, אז זיי זאלען זיין ברודערלוך, חבר'ש און מאלעראטס צו זייערע יונגע יודישע חברים אין זיי זאלען נוט פערגעסען, אז דו מערען פון דער אלמא מאטער, פון אנגעזעהענע אויפ'ן ארט פון ה' יאמאנא-קא, וועלכער האט דעמיסיגירט. האט איז נוגע דעם ארט פון דער פערשטער, בעזער פרוי בונץ-היקסל, האט דער ראט געגעבען די פולמאכט דעם פארזי-צער שפעטער צו בעשטימען מיט'ן הסכם פון אלע איבעריגע ראט-מיטגלי-דער א פרוי, וועלכע זאל דערבעי זיין א בירגערין פון האלאנד. דער ראט האט איף אזא אופן זיך גערעכענט מיט'ן וואונש, וועלכער איז אויסגעדריקט גע-ווארען בעת דער ערשטער פלענער-פערזאמלונג פון פעלקערבונד אין יאהר 1920, אז אין דער מאנדאט-קאמיסיע זאל זיך תמיד געפינען איין מיטגליד א פרוי.

פאראמשטיקעס, גבים און נזלים

אין דעם שוים פון דעם אלמא מאטער... דאס אין ריכטיגען.

אין די גאצריע פון אשלגע בילדער קען נרעכער וועהרען, רעכער וועהרען כען וועט זיי זאגען אין פוילען, און לטא אין פון אנדערע מדינות.

ארומע אלמא מאטער, באבדושען, גבים, רויבער אין פרשה-פסטיגע זעגען אויגען דינגע גוטסטיגע קונדער; זיי וועלען זיך ארויסלאזען אין לעבען מיט דינגע דאפאמען, מיט דינגע הסמות און מרלות און וועלען דאס לעבען פער-וואנדלען אין א פונטערען תהום פון פערברעכען און נעמוגהוטען.

ארומע אלמא מאטער, אין דיין שוים האבען זיך אויסגעהארעוועט בין ערער די לוסטיגסטע קעפ, די שענסטע גוט-מער, די גרעסטע הערצער, די דרייס-מעסטע דענקער, די פרומסטע לעהרער און אונערגעבעבסטע ערצעהער פון דער מענשהייט.

ארומע, אומגלוקליכע אלמא מאטער! עפעס אין פסל געווארען פון דור, עפעס אין מריה געווארען...

אין דעם שוים פון דעם אלמא מאטער... דאס אין ריכטיגען.

אין די גאצריע פון אשלגע בילדער קען נרעכער וועהרען, רעכער וועהרען כען וועט זיי זאגען אין פוילען, און לטא אין פון אנדערע מדינות.

ארומע אלמא מאטער, באבדושען, גבים, רויבער אין פרשה-פסטיגע זעגען אויגען דינגע גוטסטיגע קונדער; זיי וועלען זיך ארויסלאזען אין לעבען מיט דינגע דאפאמען, מיט דינגע הסמות און מרלות און וועלען דאס לעבען פער-וואנדלען אין א פונטערען תהום פון פערברעכען און נעמוגהוטען.

ארומע אלמא מאטער, אין דיין שוים האבען זיך אויסגעהארעוועט בין ערער די לוסטיגסטע קעפ, די שענסטע גוט-מער, די גרעסטע הערצער, די דרייס-מעסטע דענקער, די פרומסטע לעהרער און אונערגעבעבסטע ערצעהער פון דער מענשהייט.

ארומע, אומגלוקליכע אלמא מאטער! עפעס אין פסל געווארען פון דור, עפעס אין מריה געווארען...

אין צופול פלארקעט איז דא מעהר פלעגדשנוש ווי אין נשבעלדיגקייט.

ווען אויהר וועט בעמראכטען א בע-מאלט בילד זעהר נאהענט וועט איהר זעהר ווענג זעהן; אויהר וועט זעהן צו-שמורעט פארבען-פלעקען, וואס זענען צו-אילענט אהן א זעגען אין אהן א טעם אויהר וועט צוטאפען גראבען לענוואנד און אויהר וועט דערשפירען דעם ריז פון פארב.

כען אמת'דיג און קלאר בילד וועט אויהר נוט זעהן.

ווען אויהר וועט זיך שטעלען פון ווייט מען וועט האבען נשמות'דיגע, דאס גרא-בע און דער רויהער מאטעריאל פער-שווארען. די אנגעלעגענע פארבען-פלעק-ען וועלען בעזיכטען א מיסטעריעז פארי בוגען שפיל און א דערמאנישע וועלט וועט אויסזיהען פאר אויג.

וועהן רוכמוגראם לעבען קען מען דורך א שלייער, דורך א געבעל, קלאר-ליגט און דו גרעסטע בלענדענדיש.

מער און לענער צביעות אויהר אפע-נער נאקעטקייט; דער צבועק בעפארבט דינגע שלעכטע מעשים מיט קדושה, מיט פ-רומקייט און שרלוכליגיס, ער האט מורא שר שטמט זיך ארויסצושטעלען זען פער-דארבעזייט, מוף און הארצען נאנג עפעס, דארט בעטט דו אמטגשרעקליג-קייט, ערגיז און א ווינקשלע פון זיס מוח און דא דער בעוואסטזין פון יושר.

און מער לוכער צביעות'דיגע

לאדזער כראניק.

כחורות פון אויסלאנד.

(:) דער צענטראלער סוחרים פעראיין פון בעסרעראבער 10 מאלט פעקאנט אלע פעראינטערעסירטע, אז ער נעמט אן בומעס אויפ'ן 2. קוואַרטאל ד. י. אויף רעגלאמענטירטע כחורות פון'ן 21. מערץ אינשלוסלוך.

די בומעס דארף מען אפמאַכען אויף יערער מאזיציע פון צאל מאריף אז אויף יעדען חודש בשוגרער. צו די בומעס דארפען ציגעלעגט ווערען פאסטערעס, רעגיסטען אא"וו.

פון די שאצונגס-קאמיסיעס פאר אומזאץ-שטייער.

(§) עכדע דינסטאג ווערט הויפען זיך די זיצונגען פון די קאמיסיעס פאר'ן אויסמעסען דעם אומזאץ שטייער פארן פארגאנגענעם שטייער יאהר.

נאכט-דיזשור אין די צפטייכען.

חיים דיזשורען פאלגענדע אפטיילונגען: חומישוצקי, נאפיורקאווסקא 27, דאנ[illegible] פעטרוסקאווער 127, אוכוצא: אין ליינער, וואלטשאנסקא 37, לומזווישער, פרעבהטיס פלאץ 2, הארטמאן מלינארסקי 1. קאהצע אלעקסאנדער רער נאס 20.

ערשטער ארויסלאז פון תלמידים אין דער שלאסעריי פון אינטערנאט „העלענובעק".

7 שילער כריגען בעשעפטיגונג אין דער „ווידזעווער מאנופאקטור"; 5 איז אנדערע שלאסעריי.

„העלענובעק" א מוסטער-שול, וואס ערציהט א געזונדעו יודישעו דור.

(נ) די פערוואלטונג פון „העלענובעק" מיט'ן עטערנשען ה' מ. ח. רומקאווסקי בראש אין געלתגען פאר 7 תלמידים פון השלעטבעק צו בעקומען שטעלעס אין טשר עטמצוקט זיך פון זיערע פארטשרימען. די רשזולטאטען האבען זיך ארויסגעוויזען פאר גלענצענד.

מיט צוויי וואכען צוריק, נאך א האלב יאהר לעהרע, האט מען די יונגלעך פון דער שלאסערי אפטיילונג גענומען פאר א פאר עקזאמען. 12 יונגלעך האבען גוט געענדיגט דעם ערשטען קורס אזוי, אז זיי דארפען שוין דאבען א העכערע פאר-אויסבילדונג.

דער פערוואלטונג פון „העלענובעק" מיט'ן עטערנשען ה' מ. ח. רומקאווסקי בראש אין געלתגען פאר 7 תלמידים פון השלעטבעק צו בעקומען שטעלעס אין דער „ווינדזעווער מאנופאקטור", וואו זיי ארבייטען אין דער ווילטונגער אפטיילונג פאר מאשינען בוי; אנדערע 5 יונגלעך דאבען געקומען בעשעפטיגונג אין אנדערע גרויסע פאבריקען, וואו זיי ווערען זיך פערפולקומען. אין שלאסערי פאך. אלע מעזוכען פון ערשטען טאג אן געצאהלט, אזוי, אז זיי פערדיענען זיך שוין פון אונגעזער ארבייט אויסקאמענליך.

די פערוואלטונג פון „העלענובעק" האט זיי אנגעגעבען אין שטאט מיט אלעם כ'זמונען אין וויפיל געלד עס פעהלט זיי צו, נור „רעלענובעק". די דער „ווינדזעווער מאנופאקטור", וואו זיי ארבייטען אין דער ווילטונגער אפטיילונג פאר מאשינען בוי; אנדערע 5 יונגלעך דאבען געקומען בעשעפטיגונג אין אנדערע גרויסע פאבריקען, וואו זיי ווערען זיך פערפולקומען אין שלאסערי פאך.

עס שטעלט זיך פון דער פארשטעלונג, אז די שולער פון „העלענובעק" אין יעדען אויך אויף די נייע שטעלען פערוואנדעלט פארשטענען אין די מוסטערס ווערען אן פון זיי.

כ'לעבען א נחת אין א שמאלץ צו זעהען די פרוכט פון רוהיגע געזעלשאפטליכע אנשטרענגונגען!

א אמעריקאנער יודישע פרוי קלאגט=אן אקינדערלאז יודיש פאר-פאלק אין לאדז פאר אדאפטירען איהר זיהן.

טשיקאווער פראצעס איז לאדזער קרייז-געריכט.

(§) אין אמעריקע ווינט געוועזט אין געלטען פארגעקומען א פראצעס געגען יודישען פאר-פאלק חיים אין פרעגראל ראזען, וועלכע זעגען אבגעקלאגט דער פאר. וואס זיי דאבען צוגעשריבען אויף זייער נאכען א 18 יעהריגען בחור יצחק קעל צעגלא.

אין 1916 האט די פאמיליע צעגלא, זעענדיג זיהר ארום, אויסגעגעבען אהר בן יחיד, יאנקעל צו ערציהען בי די ראזענס, בשווצער פון א יאהר. די ראזענס האבען לוב געקריגען דאס יונגעל.

אין 1920, מאל'ן טויט פון אייזיק צעגלא, דער יונגעלס פאטער, האט די מאטער געקריגען פיפטען פון אמעריקע פון זיי האט צוגעבען אין דאלאר, אז זיי זאלען אויפהיטען אין אנדערע אויסבילדונג.

דער פערוואלטונג פון „העלענובעק" מיט'ן עטערנשען ה' מ. ח. רומקאווסקי בראש אין געלתגען פאר 7 תלמידים פון השלעטבעק צו בעקומען שטעלעס אין דער „ווינדזעווער מאנופאקטור", וואו זיי ארבייטען אין דער ווילטונגער אפטיילונג פאר מאשינען בוי; אנדערע 5 יונגלעך דאבען געקומען בעשעפטיגונג אין אנדערע גרויסע פאבריקען, וואו זיי ווערען זיך פערפולקומען אין שלאסערי פאך.

אין אנדער פרוי געוועזט אין געלטען פארגעקומען א פראצעס געגען יודישען פאר-פאלק חיים אין פרעגראל ראזען, וועלכע זעגען אבגעקלאגט דער פאר. וואס זיי דאבען צוגעשריבען אויף זייער נאכען א 18 יעהריגען בחור יצחק קעל צעגלא.

אין 1916 האט די פאמיליע צעגלא, זעענדיג זיהר ארום, אויסגעגעבען אהר בן יחיד, יאנקעל צו ערציהען בי די ראזענס, בשווצער פון א יאהר. די ראזענס האבען לוב געקריגען דאס יונגעל.

אין 1920, מאל'ן טויט פון אייזיק צעגלא, דער יונגעלס פאטער, האט די מאטער געקריגען פיפטען פון אמעריקע פון זיי האט צוגעבען אין דאלאר, אז זיי זאלען אויפהיטען אין אנדערע אויסבילדונג. זי האט זיך דאנעבען אז די ראזענס, אז זיי זאלען אהר אפגעבען דאס יונגעל. כ'האט זיך ארויסגעוויזען, אז די ראזענס האבען זיך בעזעצט אין א קלאן שטעטעל. נוט מיסטרוג, וואו זיי געפינען זיך, אין די מיטער צלאן אמעקגעפארען פון אבי-רוכא, אויפגעלאזטערהייט און פולאן אנהר מאנד.

אין אפריל 1922 האט פרוי צעגלא צו טשיקאווער צו אנדר שוועסטער ציפרה הי מעלפארב פאטרען מיט געלד פאר אנדר זאהן, כדי ער זאל קאנען פאהרען פון אמעריקא. פרוי הומעלפארב האט דאן געבוטען זאלען אנדר שוועסטערינגעל אין ענגלאנד אהם געפאהרען. די ראזענס האבען צוגעשריבען, אז ער זאל קומען אין אמעריקע אין זיין אנדר זאהן.

געשפּרעך מיט׳ן נײַ־געוועהלטען יודישען סענאַטאָר ה׳ שלמה בודזינער.

איז אַלע פראַגען וועט ער געהן האַנד ביי האַנד מיט די „מזרחי־מיטגלידער פון יודישען „קאַלאַ״. — זיין שטעלונג צו די אַקטועלע יודישע פראַגע.—פאַרן אָפּשאַפען דעם צוואַנגס־זונטאָג־רוה און פאַרן איינהאַלטען דעם לאַסאַטאַרעו־שוץ.

אַ מומאַרבטער פון „לאַדזער טאָגבלאַט״ האָט געלעזען געהאַט אַן געשפּרעך מיט׳ן נײַ־געוועהלטען סענאַטאָר ה׳ בודזינער. דאָס געשפּרעך און פאַרגאַנגען און דער אַבוועגהטיט פון זײַן אומרעכט, מומאַלדיק פון לאַדזער „ווער העירוני״ — ה׳ וועגמוווסטער.

אויף אונזער ערשטער פראַגע ווי עס וועט זײַן זײַן שטעלונג, אַלס אומפאַר־מוטאַלישער רעליגיעזער יאַר, צו דער פאַ־ליטיק פון ציוניסטישען „קאַלאַ״ — האָט מען. ש. בודזינער ערקלערט:

— אַלס נאַציאָנאַל רעליגיעזער יאַר וועל איך, אַזשר־שטהט זיך, געהען דער האַנד בײַ האַנד מיט די מזרחי׳סטען. דערפון מאַכט אויהר דרינגען, אַז איך וועל נעהען אויף דער ליניע פון דער ציוניסטישער פאַליטיק.

בנוגע זײַן שטעלונג צום יידישען שול־וועזען האָט סענאַטאָר ה׳ בודזינער גע־זאָגט, אַז יעדע רעפאָרם, וואָס פאַרגעסט זיך מיט׳ן יידישען שול וועזען און מסוגל צו קאַלטמאַכען די יידישע מאַ־סען, דאַרף געשאַפען ווערען די מעגלי־קייט צו פיהרען אויהר טעטיגקייט.

רעליגיעז וועגען צוזאַמען זונטאָג־רוה, האָט סענאַטאָר בודזינער אויסגעדריקט:

תקון טעות.

אונזער׳ן אַרטיקעל „חיים כתבא״ אין פרייטאָג נומער „ל. מ.״ איז אַרײַ־געשלאָפען די אונטערשריפט „א. בערג־מאַן״.

טעאַטער און קונסט

רער פורים־אוועגד איז „הזמיר״.

דער פורים אוועגד פון „הזמיר״, וואָס איז פאַרגאַנגען שבת צו נאַכט איז אַרויס מיט אַ גרויסען ערפאָלג. בשומ־דערים האָט זיך אויסגעצייכנט דער אַפּאַרעאַטיע ה׳ י. ס. מאַישאַזאָטש, וועלכער האָט מיט גלאַנצנדיקע ווערמקייט אין וויצען געוויזט דעם עולם. דער „הזמיר״ פאַר אויסער דער לוסטיגער פון י. פּעוועשוס, דער „הזמיר״ פאַרשטעלט פון דו ה״ה רעלם, געפרעדער נרגואַלד און שאַרפשמיד, האָבען מיט פיל בע־פאַל געזונגען אַ נאַנצע רוה יידישע לי־דער. אויך ה׳ ס. לעווטען, וועלכער האָט אַנטרעשוטרעט אין אויסגעפירט אַ נאַנצע רוה יידישע פאַלקס לוטער, ווי „אַן הדר״, „צוויי גרענאַדיערען״ א. א. האָט מיטגעווירקט צום ערפאָלג.

צום סוף פון אונזער האָבען אונזערע „אַרדע״ אַרטיסטען געגעבען עטלעכע גע־מערען פון זעלבע רעפּערטואַר אין בײַ אַ גשריבענער עלם יידישער שמוסאַנ האָט דער עולם זיך געוויזט בײַן מאַנ־אַרען.

זי האָט געוואָלט „ווירענטשען״ איהר מאַן...

אַ וואַהל־„הומאָרעסקע״.

(§) וואָמאָ, בעת די סענאַט וואַהלען, זעגען די מומאַלדיקע פון וואַהל אַבוואַר אויף נײַ אַרײַנשוויסאָ 20 געשטען עדות פון אַזאַ וואַהל הומאָרעסקע:

אין אויגבר, ווען די וועהלער האָבען אַבגעדאַרפט דעם וואַהל לאָקאַל, אין אַרטען אַהין אַ׳עלעקטאָרסקע מאַכאַבעל און אַ צוזאַלאַמען הומאָר.

ער האָט זיך דערגעהנטערט צו דער אַרבעט, פרי אָפּ־מעגעבען זײַן שטום. דאָס פאַרוויצערער און פאַרוויצערער מיט זיך אויסגעפירט, וואָס דער וועהלער געהט און הומאָר און דערבײַ האָט געצוילען זײַן אויסמערקזאַמקייט דער שטאַרק געהולפען אַלמעדיקאַמענט, „פאַרעס״ בײַ דעם מאַנסבעל. דער וועהלער האָט דעם מאַנסבעל. דער פאַרוויצערער הויפּט אַזוי אַרויסגעגעבן: „פאַרעס״ בײַ אויהם געהוסען, פּמחילה, אויסטאָ דאָס הומאָר. דער וועהלער האָט זיך דערויף פאַרלירען, רויט געוואָרען ווי אַ פּשוטער אין נושט געוואָלט פאַלען.

דער פאַרוויצערער האָט דאַן גערופען אַ פּאַליציאַנט אין געשטען אויהם אויס־טעלעפאָנירען דעם וועהלער. אין הו־טעל. דער פּערשאָן האָט געוואָרען אַ הו־פאַס אין אַ פּאַליטערש בוכעל אויפ׳ן לאַבען אין דאָס פּאַלאַנד. אַזאַ אַ׳ר־קלערונג פון דער לאַדזער אינדיס־טריע אין האַנדעל.

ה׳ ב. אין געוועזען דער ערשטער באַ־רימאַנט אין לאַדזע, וואָס האָט געוועזען דו טייערען פון זײַן טעלאַדזשער וועג־בערט פאַר יידישע וועבער. פון פאַרטער בון׳ן דורעקטאַר ווען דאָרט אַלע גע־וועזען יהדות.

ער אין אויך געוועזען דער מוטערנדער פון הונגען רעטונגס קאָמיטעט, וואָס ער נעמט אַ׳צאַמען אַמבול בון׳ן חנ־מונגען מאַנ. ערשט מיט עטלעכע מאָנ־צירים, בעת כ׳האָט זיך געהאַנדעלט וועגען אַרויסגעבען הלוואות אויף פּסח אין אין דער קאַטע אין נושט געוועזען סיין געלד, האָט ה׳ ב. אויסגעאַרבעט 50 טויזענד זל. אין אַזאַ אַרט האָבען 300 יידישע משפחות בעקומען אַנטערשטו־צונגען, פרי זי זאָלען קאָנען פאַרדינען אויף פּסח.

אויך אין דער נמונע, בון דער פאַר־אַ יאָהריגער פּסח זעזיציע האָט ה׳ פּרזי־נער אַלס פּרעזעס פון קהלה דאָס אויס־געבאַרגט 5000 דאָלאַר.

ה׳ ב. אין דער הייפּט אַט אַנער אין פּרעזעס פון דער בעוואַהסער לאַדזער אַזאַציע געוועזען „הרשבערג און בורגפּוים״.

זין בעגעט אַלס סענאַטאָר האָט ה׳ פּרזינער בעשלאָסען יעדען חודש אַזעגבען אויף פּלאַטאַפאָרמען אין גע־זעלשאַפטלעכע אַזעגען.

שלמה בודזינער

געשאַפען אַ אַמטעטע פון אַזעגוויסען לאַדזער עסקנים. דאָס אויסגעדאַכטען דעם בון׳ן דערף כאַסען העכער אַ מי־ליאָן זל. ער האָט אָבער צו ווען דעם בון׳ן אַ׳אויסגעפערטגעמען.

ה׳ ב. האָט אַלץ סוף אַרויסגע־מאַכט זײַן עמפּערונג צולויב דעם, וואָס די „אַגודה״ האָט אויסגעגעבן זײַן אַזעוו־זענדיקע (ה׳ ב. האָט זיך דאַן געפּרעגט אויף סאַרעציע און דער שוויין), צי פּער־לאַנגען די מאַכט אין דער קהלה אין אַגעגן צו האַלטען דאָס נמנעע לאַנד שכן. אין מון כך גוקם זײַן אין גראָס מערעס און אויך וויל מיך גוקם זײַן אָדער אויך וועל שטאַרבען — דאַן אָבער וועט איהר שטאַרבען מיט מיר.

— וואָס האָסטו אָבער צו מיר?

— איהר זענט קלוג און איהר זענט וויכטיג, איהר זענט אַ בעריהמטער אַדוואָקאַט, איהר האָט עס נישט נעדאַרפט דערלאָזען! איהר האָט געדאַרפט אַנ־הענדען אַזאַ קינסט און אַזאַרע קענגישען, אויך זאָל האָבען מיין נקמה, ווען איהר האָט עס נישט געטון, וועל איך מיך גוקם זײַן אַן אָבער. איך וועל שטאַרבען איהר וועט סיט מיר שטאַרבען.

נאָוואָך האָט נישט געהאָלפן וואָס צו ענטפערן. ער האָט נאָך קומענדאַל נישט בעזעהן סטאַפּ׳ן אַזוי בײַז און אויפגעריגט. ער האָט נאָך מען איהר קומענדאַל נישט געהערט אַזעלכע וואָרטער.

— אָבער סטאַפּ, בערעכען זיך, וואָס דו טוסט! וואָס נאָוואָך אויפגערומען איבערלעג זיך! צו וואָס זאָלסטו אונז בעדרען אונגליקליך מאַכען?

בײַ די ווערטער האָט נאָוואָך אויפגעעפנט אַ פּאַר אין זײַן שרעקעדיק, האָט עפּעס אַרויסגענומען און האָט עס בעהאַלטען בײַ זיך אין קעשענע.

— עס מוז געשען, האָט ער געזאָגט, יעצט איז די בעסטע צײַט דערויף.

ער האָט אויסגעהויבען דעם קאָפּ שטאָלץ און געזאָגט הויך:

— אַלזאָ, סטאַפּ, וואָס וועלסטו? צו וואָס ביסטו געקומען אַהער?

— אַזוי ווי מיר בעדאַרף הילען וויל איך גוט מאַכען, וואָס מיר בעדאַרף שלעכט געמאַכט געמאַכט. איך וויל, אַז יענע, וועלכע מען האַלט פאַר שוין, זע־לען אויפשטעהן און בעקומען דאָס וואָס ס׳קומט זיי.

נאָוואָך איז אויפגעשטאַנען פון זײַן שטוהל און איז צוגעקומען נעהנטער צו איהר.

— וואָס סטענסטו דערויף. סטאַפּ? ערקלער דעטליכער! וואָס וויל־סטו צער וועלט.

— סטאַפּ! גוטע סטאַפּ! וואָס האָב איך דיר דען געטוהן? ווען האָב איך דיך דען בעשווינדעלט? האָב דער אדוואָקאַט אויסגערוען מיט פערצווייפלונג.

— וואָס איהר מיך דען נישט צוגעזאָגט, אַז אַנגע וועט שטאַרבען? איהר גאַהאַלטען אייער וואָרט? אין אַנגע כוישן?

— ווער איז דען מעהר שולדיג פון דיר? האָט נאָוואָך אויסגערופען. פאַר־וואָס האָסטו אויסגעשריגען, אַז אַנגע איז גראָס טעכטער? פאַרוואָס האָסטו זיך געשטופּט צום עשאַפּע? פאַרוואָס האָסטו דיך נישט געקענט אויפהאַלטען עליכע מינוט?

— וויל איך האָב געמיינט, אַז זי איז שוין טויט. איך האָב געזעהן מיר דער הענקער האָט אויסגעהויבען די האַק און איך האָב געגלויבט, אַז ער האָט זי אַרויס־געלאָזט אויף אַנגע׳ס עק. איך האָב נישט געקענט זי סען, אַז מיכאַיל האָט אויעק־געהאַנען די האַק. ס׳איז וועהר, אַז איך האָב זיך אַביסעל איבערגעלאָזט. עס האָט אָבער נישט צו דער זאַך. איך מון מיך גוקם זײַן אין גראָס מערעס און איך וויל מיך גוקם זײַן אָדער איך וועל שטאַרבען — דאַן אָבער וועט איהר שטאַרבען מיט מיר.

— וואָס האָסטו אָבער צו מיר?

— איהר זענט קלוג און איהר זענט וויכטיג, איהר זענט אַ בעריהמטער אַדוואָקאַט, איהר האָט עס נישט געדאַרפט דערלאָזען! איהר האָט געדאַרפט אַנ־הענדען אַזאַרע קענגישען, איך זאָל האָבען מיין נקמה, ווען איהר האָט עס נישט געטון, וועל איך מיך גוקם זײַן אַן אָבער. איך וועל שטאַרבען איהר וועט סיט מיר שטאַרבען.

נאָוואָך האָט נישט געהאָלפן וואָס צו ענטפערן. ער האָט נאָך קומענדאַל נישט בעזעהן סטאַפּ׳ן אַזוי בײַז און אויפגעריגט. ער האָט נאָך מען איהר קומענדאַל נישט געהערט אַזעלכע וואָרטער.

— אָבער סטאַפּ, בערעכען זיך, וואָס דו טוסט! וואָס נאָוואָך אויפגערומען איבערלעג זיך! צו וואָס זאָלסטו אונז בעדרען אונגליקליך מאַכען?

בײַ די ווערטער האָט נאָוואָך אויפגעעפנט אַ פּאַר אין זײַן שרעקעדיק, האָט עפּעס אַרויסגענומען און האָט עס בעהאַלטען בײַ זיך אין קעשענע.

— עס מוז געשען, האָט ער געזאָגט, יעצט איז די בעסטע צײַט דערויף.

ער האָט אויסגעהויבען דעם קאָפּ שטאָלץ און געזאָגט הויך:

— אַלזאָ, סטאַפּ, וואָס וועלסטו? צו וואָס ביסטו געקומען אַהער?

— אַזוי ווי מיר בעדאַרף הילען וויל איך גוט מאַכען, וואָס מיר בעדאַרף שלעכט געמאַכט געמאַכט. איך וויל, אַז יענע, וועלכע מען האַלט פאַר שוין, זע־לען אויפשטעהן און בעקומען דאָס וואָס ס׳קומט זיי.

נאָוואָך איז אויפגעשטאַנען פון זײַן שטוהל און איז צוגעקומען נעהנטער צו איהר.

— וואָס סטענסטו דערויף. סטאַפּ? ערקלער דעטליכער! וואָס וויל־סטו

פאַר פערפיהרען אַ מינדעריעהריגע 1 יאָהר תּזיסה.

(§) נעקומען האָט דאָס פרוי גרינבלאַט מיט פיר פערמאַלטע מערען פערבאַלט דעם פּראָצעס געגען 26 יעהריגען אַנטאַנ־סטאַוועסקע, וואָס אין אַנגעקלאָגט גע־וואָרען אין הצבען אַנגערלויבטע בעזע־רוהונגען מיט דער 14 יעהריגער יאַנינאַ וועסאָלאָווסקע. ער אין פאַר׳משפט גע־וואָרען צו 1 יאָהר תּזיסה צו פאַרבוסען מיט אויסבעטראָגנס הייז.

אַ קרבן פון די גליטשטען.

(§) דער 56 יעהריגער יעקב מאַצאַ־וויטש האָט געהערט אויף פראַגען־שער נאָס אַזוי אַמבולאַנס זיר אויסגע־גלוסשט, אַז ער האָט צופראַלען דו לוגי־קען האָבער.

פאַגאַטאַוויטש האָט אויהם אָפּגעפירט אויפ׳ן פאַרגאַנגען, וועט ער זיך בעשיהען נושט צוריקצוקומען קיין סענאַט זיצונ־גען. ער האָט פּשליחות אויסגעפירען די פליכטלינגען, וואָס ער נעמט אויף זיך אַלס סענאַטאָר.

עס כוף פון נעשפּרעך האָט ה׳ ב. ערקלערט, אַז ער וועט אַוועקנעמען זײַן נאַנגען אַנגלאַגס, אַז דאָס שפּיטאַל פאַר גוטסיג פראַנקען יידען אויפ׳ן זעגרושער שאַבעס זאָל אויסגעפערטגט ווערען. ווערען אַלע פערענדונען זײַן „לעבעדיק ווערק״ (אַזוי רופט ער אַז דאָס שפּיטאַל פאַר עניכטיג קראַנקע יידען, וואָס אין דער אַקטואַליע צײַט רעקוויזיט ווערען גע־וואָרען פון די דייטשען), האָט ער אַנטוי־

א מיינונג פון די גליטשטען.

אין שפּיטאַל אויף דרעזנאַווסקע.

נעקומען סטרוזשעס, וואָס פאַרגאַלעכט־קען דעם פראָ, אויף וועלכען אויפגע־גאַגערירען אַנדערע, אויף וועלכען אַזוי־אַ־אַזוי אַנגעגעבען אַזוי אַזוי אַזוי

מאצעו-מוזיק

(קנדרע פון זייטן)

פון אויסוואַרף און די וועלט און מיר לעבן אונדרע קינדער!

די מלחמה האט אָפּגעשאַפט דאָס בו־מעלע צביעות, דאָס ביסעלע שעהכשוו־רינעטס און האט אין גאַנצן אַרויסגע־ווישט דעם מעוואַסטן פון יושר.

אַ מענטש צו אַ מענטש און אַ וואַרף.

דער פאַשיזם איז דער מלחמה־רינער מאַרקסיזם.

דער מאַרקסיזם פאַר דער מלחמה איז געווען: אַבסאָלוט צעקלאַפּטע מוט פון קאַמפּאַלער פּראָפּעטיע און מיט אַ ביסל וועלט־שמערץ. ער איז געווען פאַר־שליערט מיט אַ געבעטערטן מישיאַח.

דער מלחמה־דיגער מאַרקסיזם איז פאַרגעם. ער האט אַראָפּגעוואָרפן פון זיך דעם שליער און אַלץ איז צוריק דיגלוך קלאָר, אַלץ קעגן אחד און דאָרט אויף אַנדער צוטאַפּן מיט די חבר.

און דער פּלאַרעטע אויף די וועלט אַזאַ שלעכטיע, אַזאַ הסכלקע און אַזאַ אַרגרה־דיגע, אַז עס איז מסוגל אַ מצוה צו אַנטשרעקן זו פון אַלע פיער זייטן.

עס איז דאָ אַ שאַר אַ מחרעכטע קרובה־שאַפט צווישן די מעטרעטען און אינ־מאַרן, וועלכע דאַנקען קאָנפּעדערט מיט אַ לאַצען־מיאַטערע אויף דער רעדע פון אַ פראָנטן פולאַמאַ און צווישן די אַנ־הענגער פון פאַשיזם; די פאַשיזמ־לעם עקספּערן אויך מיט אַ קאַצען־מיאַ־דערע, און אַפילו אויף דעם אַמאַלוגע פראָנטן און מעגשלעכן מאַרקסיזם.

און די שווערע הענדלער און אַ־מעליקן שעען אויף די פינגער פון מלחמה־ציבזם.

עס איז די נאַקעדנעס פון קעבן, עס איז דער אַראַפּערוכעער שליער, וואָס האט געלעגן די צונרעטע און נאַקעדע פולאַמאַ.

די מלחמה האט אָנגעמאַכט דעם טעכטן מאַטעריעלן חורבן, אָבער דער דאָזיקער חורבן איז אַ פלוטיגער און פערלעך פון'ן גוטסטן חורבן; מאַטעריעל הייסט אַז די וועלט צו קומען פּסיכיש צו זיך, אָבער גוטסטן האָט זי אַפילו נוט אָנגעריכטן צו אַרבעטן זיך.

די שטאַרן־מיאַרעס אַלס אַנפּאַר אויף אַנדערע פון יושר הייבט זיך אַרעש אָן...

פון דאָזיקן פאַר דער מלחמה גוטס געווערט פון מעטרעטעשע פאַראַכטן אויף יאָרן, פון דאָזיקן פאַר דער מלחמה גוט נעווערט, אַז מעטרעטען זאָלן אַר־קאַטערן אַ שטרוק געבן אַ רעגרעס דער פאַ־, וואָס זי וויל פערלאַנגען אַ רעגרעס דעם אַנדענקן פון יריעשע יוגנט לעם און אַנווערזעמעס.

פון דאָזיקן פאַר דער מלחמה גוט גע־חערט, אַז מאַרקסיסטן זאָלן פערשפּאַ־רען זוויטרע הברים און תפילות דערפאַר וואָס זיי דערלאַנגען וועגן דער וועלט־אַרדנונג פאַרגעש אַן אַז מען זאָל פער־שוועלן וואָס דער שווערער פעלער וואָקסט אַן חבר, וועלכער מעטשט אויף מאַרקס'ן אַנדערש וויל דו פערדיהוט פון דער פערזון.

דאָס איז די פּלאַנאַטיע פון מלחמה, דאָס איז די נאַרעשע לאַגיק פון מלחמה. מען זאָגט, אַז קיין וויגרע און צוקונ־דיגע חיה איז נוט פלאַט־דערשטרעט פל וומ־זו דאָס נוט פערזאָלט דעם מעם פון בלוט. מעם דעם מאַטעגע, וואָס די חיה פערזאָלט דעם מעם פון בלוט, ווערט זי ווילד און צאָלענדיג.

אַנדער וועלט דאָס פערזאָלט דעם מעם פון בלוט און זי אַזוי ווילד און צו־קערעדיג נעווערען.

עס איז אַ צוקערבינגע וועלט, אַחוץ דערט אומעטום, אַחוץ צוויי־פרעדערס, אַחוץ פרולען און אַזוי אַחוץ בסדר די נעגעל אַנגעשטעלט אויף אַ קרעז.

און פון בולדינג געוואַרען אַ שענדער שוועדר'ל, וויסען אין פערוואַרטעלט גע־וואָרען און אַ שפּיז צו שטעלען און צו סמית'ן.

פון אַלץ, פון דאָס בעסטע, פון דאָס שענסטע און דאָס פרעלעכסטע ווערט געשטערט פלי־ווין פאַר מלחמה אויפגע־קומען דעם צערן.

ווייסען און בולדינג זענען אויך אויס־גענומען געווערען נאַרעס.

ווייסען אין בולדינג דאַבען אַמאָל גע־דאַט אַן מוסטשען שליער און אַ הטאַ־נ־מעטשען צוועל; בולדינג מעט אַנ'אויס־פון צו פערפרידעדליכען מענשען, ווי־מען מיט אַנ'אויג צו בעגלייטען מענשען, אַז מאַכען זייער לעבען ליכט, שעהן און פלעטיג.

דער חאַזיגער שליער אין אַנאַט־אַראַפּגעטאַטען פון ווייסען און בולדינג; זיי זענען אויפגעוואַכען און גלעטערע מערגלען — פלי־זיין, בעטאַ־ציינער, גע־נעל און הערנער זענען זיי, מיט וועלכע מען לאַזט צרען און דער מלחמה פון לע מען.

מישאַקען פערדינגען זיי צוריוצע לעץ אויף די דאָזיקע וועגן מען רעדט פאַר דער מלחמה.

אין דאָס קערצע קליינעל, די אָפּגע־שיינטע האָר און דאָס סנגאַרעטעל און דעם כוול פון דער הענטגער מיזעל — דאָס אין אויך די נעגעטליכסטע אַלעבע.

ניטאָ קיין אַראָפּגעלאַזענע אויגען. ניטאָ קיין גערלעכלעך פון בלאַט בעדען און קיין צניעות'דיגע בעוועגונגען.

אַלץ איז אַלען און נאַקעט, ניטאָ קיין דעקמאַן, ניטאָ קיין שלייער.

דעקמאַן, ניטאָ קיין שלייער.

ווייסען און בולדינג זענען אויך אויס־גענומען געווערען נאַרעס.

ווייסען אין בולדינג האָבען אַמאָל גע־דאַט אַן מוסטשען שליער און אַ הטאַ־נ־מעטשען צוועל; בולדינג מעט אַנ'אויס־פון צו פערפרידעדליכען מענשען, ווי־מען מיט אַנ'אויג צו בעגלייטען מענשען, אַז מאַכען זייער לעבען ליכט, שעהן און פלעטיג.

דער חאַזיגער שליער אין אַנאַט־אַראַפּגעטאַטען פון ווייסען און בולדינג; זיי זענען אויפגעוואַכען און גלעטערע מערגלען — פלי־זיין, בעטאַ־ציינער, גע־נעל און הערנער זענען זיי, מיט וועלכע מען לאַזט צרען און דער מלחמה פון לע מען.

מישאַקען פערדינגען זיי צוריוצע לעץ אויף די דאָזיקע וועגן מען רעדט פאַר דער מלחמה־אויסגעגאַנגען.

אין בולדינג הייסט פאַלערען, פערברעכען און לוגע צו אַלע מעגשען.

מיט קאַצען־מיאַוען קעמפערט מען אויף אַזעלכע וועגען.

אין דאָס קערצע קליינעל, די אָפּגע־שיינטע האָר און דאָס סנגאַרעטעל און דעם כוול פון דער הענטגער מיזעל — דאָס איז אויך די נעגעטליכסטע אַלעבע.

ניטאָ קיין אַראָפּגעלאַזענע אויגען. ניטאָ קיין גערלעכלעך פון בלאַט בעדען און קיין צניעות'דיגע בעוועגונגען.

אַלץ איז אַלען און נאַקעט, ניטאָ קיין דעקמאַן, ניטאָ קיין שלייער.

אַזוי ווי מ'בינדען זיך מיט דער משיחות פון מאַציאַלוסן תפיסות, מע־דערען און גרויזאַמקייט.

אַלץ האָט די מלחמה פּסול געמאַכט, אַלע גרויסע אידעאַלען האָבן זי פער־שוועלט, אַלע גרויסע פילאָזאָפען האָבן זי פערראַכטוועדיגט.

און דערהערט מען די שפּוס פון דער אַמאַליגער מעגשלעכער פילאָזאָפיע, פון אַנ'אַמאַליגען אידעאַל דויבען אַז מען שטעט מיאַוען ווי קעץ...

כמידעגסטען מאַלען פאַראַמען, פון זייער רע קעשעגעס מרומעלט מען אויס געל־נבב'שמע און גערויכטע הפצים, כמדעגס מען מיאַוען ווי קעץ ווען זיי דערהערען אַ ווייטער'דיג וואָרט.

אַרומע אַלמאַ מאַטער און שמאַלע און אין שטוגען פאַר ווילדע חיות דע־גען פערוואַרעלט געוואָרען דענע אַמאַ־ליגע מענשען פון בולדינג און ווייסען.

לאמפען

פיר שפּייז-צימער מאַלאָ-מאַבינעט
שלאָף-צימער

קויפט זיך אַמבעסטען און פאַבריק-לאַגער פון

Sz. P. Szmalewicz

פאַלודניאָווא 8, טעל. 54-39.

חזרען אונגעוויסען רעפּעראַטורען אומאַרבעטונגען, ראַקסיריען.

Pamiętajcie **"WTÓR"** Pamiętajcie

Polski Powielacz „WTÓR"
Warszawa, Krucza № 36,

oszczędza czas maszynistkom, szefom spraw parznop pchów 8000 kopji z jednego oryginału. Jedyny natajń-szynaparat wyrobu krajowego do powielania (kopjowaia,) wszelkich okólników, cyrkularzy, zawiado-mień, ofert, cenników i t. p. Wielobarwnie odbija rysunki, ręczne napisy. Najtanie wykonywa katalog lustrowane. Zastępuje drukarnia. Obsł. zupełnie łatwa

Cena zł. 160 za komplet.

Demonstruje aparaty i udziela wszelkich bliższych informacji p. P. Lande, Łódź, ul. Piotrkowska 112. Polecamy wieczne, prasy-stemple „Tłokodruk" do stemplowania akcji, zceków i wszelkich listów Odcisku z prasy „Tłokodruk" nie można podrobić

לעטשניצע

פון דאַקטוירים-ספּעציאַליסטען
און צאָהן-ערצטליכער פּאַטינעם
17 זגערזשער 17, טעל. 16-88.

ד"ר ראַזאָווסקי	נאַז-, האַלס, אויערן-קר.	פון 1-10 8—2 7—3
ד"ר יוסטמאַן	נערוועז-קראַנקהייטן	2—12 פון א חוץ זונטאָג
ד"ר רוזשאַנער	הויט און געשלעכטס-קר.	11—10 און 2-1 נ.מ.
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטן	12—10 5—4
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	1—12½ 6—5
ד"ר גאָלדשטיין-פּאַלאַס	אויגען-קראַנקהייטן	2—1 8—7
ד"ר סאַנטאָר	בינדערנישע קראַנקהייטן	ז. 1—2 5—4
ד"ר ווייגבערג	אינערע, סטאָמאַך, הערץ, לונגען	1—11 7—6
ד"ר סטופּעל	רענטגען	10—12 4—6
צאָהן-אַרצט א. נראַדזענסטשי צאָהן-אַרצט נ. ראַזעס	צאָהן- און מויל-קראַנק.	9—2 9—8

סינסטליכע הערעגזאַנגס-בעשטראַהלונג. פּאַטעי-שטעלען

בעי דער לעסטיגער איז געלעגען געווערען

אַ רענטגען-אינסטיטוט

קוטערן - לעמפּ, דיאַטערמיע און עלעקטריש-ווישעס קאַבינעט.
וויזיטען אין דער שטאָט. קאָסטן אויך זונטאָג.
אַלע אַרט מעדיצינישע אַפּאַראַטן. — קורסען פאַר שוועסטער.
אומסונגען געגען שכנרלאַטינע.

אַלע פרעגען עצות

כלות, האַנדווערקער, לאַקאַטאָרן, חתנים און כלות
אין ביורא

„נאַרפּאַל" פּיעטריקאָווער 82 טעל. 67-17

אַזוי האָט אַיהר פאַרוואָס?

חתן אין „נאַרפּאַל" קען מען אַלץ פאַרפאָרען,
חתן „נאַרפּאַל" גיט די בעסטע עצות,
חתן „נאַרפּאַל" ערלעדיגט אַפּגעסטען אַלערליי פרע־שענעס און פּריוואַטע קאָרעספּאָנדענץ,
חתן „נאַרפּאַל" פערמישלט אין אַלעם וואָס מ'הייל,
חתן „נאַרפּאַל" גאַראַנטירט פאַר ערפאָלג.

דיסקרעציע געזיכערט! א פאַראַדע-אַנימיסט!

Biuro „Norpol", Piotrkowska 82 tel67-17.

ZAKŁAD ŚLUSARSKO-MECHANICZNY

F. MOTYL Majster oechowy

Łódź, Zawadzka 19, Tel. 55-42

Firma egz. od r. 1895:

אויסערטיגונג פון זעמטליכע שלאָסער און מעכאַניש אויסאַר־בעטונג, זאַזי פרעסען און פאַרמיר-אייזען, צענטריסונגען און מערבער - קעסעל. חי אויך זעמטליכע מאַשין - רעפּעראַטורען.

ספּעציאַליטעט:

אויטאָגאַנישע שוועסטער אויך שנידונג פאַר אַלע מעטאַלן מיט גאַראַנטיע

פאַר די אַלע חאַם ווילן זיך באַקענען מיט דער ניי-יודישער ליטעראַטור!

לעזענט די צוויי בענדער:

נחמן מייזל.

נאַענטע און ווייטע

ערשיקלען איבער יידישע שרעבער, אָנגעהויבען פון מענדעלע מוכר ספרים ביז איזי כאַריק

ערשטער באַנד—8.20 גילדן. צווייטער באַנד—5.00 גילדן.

ביבליאָטעקען ראַבאַט.

אַדרעס: „Bicher", Warszawa, Nalewki 2a

מתקבלת החתימה על

הדבר

עתון פועלי ארץ ישראל

תנאי התחתמות
לשנה 13 דולרים,
לחצי שנה 7 דולרים,
לרבע שנה 4 דולרים.

המו"ל:
„חברת העבדים בא"י"
חשון; ב. כצנלסון.

„DAVAR" Palestine Labour Daily
המערכת: תל-אביב, ת.ד. 100 Tel-Aviv, Palestine. P. O. B. 100

„דבר" הוא עתון מדיני וספרותי, אינפורמטיבי וחדשני, בלתי תלוי בשום מפלגה ומפלגה, ושוקד על מפעלו של צבור הפועלים בארץ-ישראל.

בכל יום ששי מצורף לעתון מוסף ספרותי.

גליון לדוגמא נשלח חנם לכל דורש.

הזדמנות יוצאת מן הכלל למודעות!
„דבר" נקרא בכל נקודות הארץ ונפוץ בכל חלקי התבל!

המניח תלודזאי: י. גולדין, פולודניובה 23.

מעבעל | כויפט נישט קיין מעבעל

מעבעל

בעמער איהר איצרצעגט אויך נישט אין מיי

44 מעבעל - געשעפט
44 נדאַנסקאַ (דלוגאַ)
62 - 56 מעלעפאָן

Ch. ŁAZNIK

נור גע־מיר קעגן איהר בעקומען פּרעזידענט **מעבעל** אין ביליג

בעסטערמאַנס: אויך קויף אויך פּרעזידענט מעבעל דיוואַנעס, פעלצען, אַוצינער, נייאַשיג ו.מ.א. מאַחאַרען ז.א. ח. איך צאָהל די העכסטע פרייזען. קומט און איבערצייגט אויך.

פאַדערט נאָר די פון איבעראַל טענטערעס

פעלד-בעטעל

פערזעהן מיט דער פאַבריק-מאַרקע

Palma-Patent

פאַר הערעס מיר גאַראַנטיען אויף 3 יאָהר, שבעס אויף לענגער אין 5 יאָרען אויסהאַלט!

ניקעל-בעטען, ניקעל - מינדער - בעטען
מיש-בעטען, אַמעריקאַנעס, קינדער-וועגעלער, מינדער-בעטסעלער אויף רעד
לער מיט אויך מעטער מאַס.

מאַמראַצען נעבעטען, שעסקעס אין פאַבריקען
מאַזעמסעס און מאַפּטשאַנעס
מיט אַ ס.ו. בעטלעך מיט מעטעלער מעס פון גרויס 17 זל., מעלאַנט בעטלער 14 זל. ו רעזיעדע בעהאַנדלונג פאַבריק-פּרייז
הורט, וועלעכע רעפּעראַטורען. דעטעל.
לאָדז, פּולאַנאַנע 24, טעל. 31-03

סליתים-פאַבריק

אויסערטיגונג פון האַלעגע, האַלב-האַלעגע זיידע־נע סליתים כאַ טערקישע, יאַראַפּלאַווער און קע־לאַפּעיער, ווי אויך סליתים-קמנים הורט און דע־טייל, מיט אויספּערטיגונג, אויך גערטלען, שפּעניעס און ציצית צו בעקומען ביליגער ביי איבעראַל ביי

א. ה. ציטרינאָווסקי

קאַמענגאַ 1, אין 2. טויער, פּאַרטער.

בעמ.: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלע סליתים צו האַשן.

א פאַראַדע 3 זל. — א פאַראַדע 3 זל.

והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת ??

פאַרוואָס לויפט יעדערער איינציגער אין ביורא

17 פּיעטריקאָווער 17

דורכגאַנג זאַכאַדזיע 52.

ואמרת אלין זאלסט דו איהם זאָגען, אַז נאָר אין די אויגענדערפאַנגען ביורא חערט געשרי־בען לויט'ן אויסגעזאָגטע אַלערליי בעשעס, קלעידלעס, זאַבעזפּיקטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען. אַפּאַ־צעס, אַפּאַזיציעס, קערעס און ציחילעך רעקורסען, אַדוואָקאַטעס, ביסעס אין אַלע אַפּ־ליצע־בעצירקען, קאָמיסאַריאַט־זשאַנדאַ, אַקסען־אינסאַזיעס, ספּעציאַליסטן פון שותפות־אַקטען מיט אַכטונג

י. מאַנעלאַ רעכט-קאָנסולענט.

וויכטיג פאַר דאַמען!

מאַכט איך די פלעגאַנטסטע דאַמען-הויטע נור דער עלעגאַנטסטער מאַדע פון די פלעגאַנטסטע מיטעלס איך אויף אַנגעליך אַנ. נדרעגקט די אַדרעס

28 זאַמאַדזקע 28

נור מער 50 זל.

א עלעגאַנטע פראַנט-וואוינונג

בעשטעהענד פון 3 צימער, עקזאַמעל 2 צימער מיט אַ איך (שותפות-קערידאָר), אויך פּסעגד מער אַ ביורע — איבערצונעבען. צו ערפאָהרען גדאַנסקאַ 31, 2 שטאָק, וואוינונג 5.

פערטרעטונג.

א מיכטיגער יונגערמאַן

מיט קאַפּיטאַל און בעסטע רעפערענצען, סעקס ז' יאָהר אין דאַנציג, זוכט אַ גרעסערע פערטרע־טונג פאַר דאַנציג. אָפּערטען אונטער W.L. 631 צו Rudolf Mosse, Danzig

---

8-מונג!

חילט איהר זיך גוט, ביליג און שעהן קליידען, טוט גאָטט. צו דעם בעוואוסטען הערען-שנאַדער

Ch. M. Szneider

מאַכאַרסקאַ 35 אינגאַנג צום פריזיער.

בעמערק: כ'לערן אויס צושנידען אין פּערקויף פּאַרעלען לויט די לעצטע מאָדע.

לעטשניצע

פון דאַקטוירים - ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער פּאַטינעם
אויף גזרעס פּאַרק
פּיעטריקאָווער 294 טעל. 22-69
(בײַ דער פּאַפּאַיע פון פּשעשניצער פּרעסחאַוס)

נעמען אַן קראַנקע אויף קראַנקהייטען פון אַלע ספּעציאַליטעטען פון 10 פריה ביז 6 נאָכ. פּאַטאָ-אינסטיטוט, אַנאַליזען, [פון: אויגן, מעגען-דאַרעם (צוקר), שפּייכע, א.ו.ו.] אָפּעראַציעס-אַפּאַרטונגען

אַנ'עצה 3 זל.

וויזיטען אין דער שטאָט

די הייל-קעסטען און אָפּעראַציעס לויט אַנ־מאַך. ליכט-בעדער. דורכלויכטונג מיט קוואַרץ־לאַכם, רענטגען, עלעקטריציטעט, קינסטליכע צאָהן, גאָלדענע און פּלאַטין-קראָנען און מעסטען.

יעדען זונטאָג און חגאות ביז 2 אַ זייגער נ.מ.

יעדער אינציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר

מעבעל

האַנדעס, פעלצען, נייאַשיגען, גערדעראָבען א.ו.ו.

צאָהלט די העכסטע פּרייזען

א. הייליצמאַן נאַרומאָוויטש 19 (רזיעלנאַ)

אין מעבעל-געזעלע (פריה. וואוינ.) שענקעוויטש 29 אַז מיר איז שטענדיג פאַרש. **גענוצטע מעבעל**

אין גוטען צושטאַנד צו פּערקויפען.

פאַר 3 זל. • ליכט אין שטוב

עלעקטרישע

קען יעדער בעקומען אויסצוצאָה־לען הויכענליך פאַר יעדען פ.

פ. לעוויין,

קאָנסטאַנטינער 58,
פראַנט-געוועלב.

בעמ.: עלעקטרישע לאַמפּען און גאַז-שטעקס מיט 25% ביליגער פון אַנגעניך.
שטאַנדעריס דורך דער לאַרזער עלעקטריציטעט

Dr. Ludwik Falk

ספּעציאַל-אַרצט
פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען
נאָוראַט 7, טעל. 28-07
זעהמס פון מען 10—12 און פון 5—7 אויעגד.

אַדמינאַיסטראַציע-פּרייז: פּוילען 5 זלאָטי פון מונאַט אין., אין פרעמדלאַנד פון מונאַט בעקע. אַנאַנסעס-פּרייז: פאַר 1 מילעמעטער-סוריה פאַר'ן סעקסט 16 גר., פרעמדע 36 גר., אין טעקסט 40 גר., פרעמדע 60 גר., גאַנץ סעקסט 12 גר. פרעמדע, 18, גיען—20 פרעמדע גרעסער—עס פון ווערטל'ן 8. ר מער מיטלעגדיגע אַנגעסען 100% סטעיער, מיטלער דער שטעט—מיט 50% סטעיער. פון די פריסן חערן נים פּרעטענדירן קיין רעכט.

Redaktor wydawca H. Hamburski

Tłocznia: H. i M. Hamburski w Łodzi, Piotrkowska 10